

PRADEDEČKŮV KLIKOSTROJ

„ČLOVĚČE, TO BYLA ŘEKA! Divoká, rvala se s balvany, vztekala se, pstruzi vyskakovali... V životě jsem takovou řeku neviděl.“

„Jak to? Koukal ses na ni.“

Kuba se nasupil:

„Ale jenom ve filmu! Kdyby aspoň řekli, jak se jmenuje. V titulkách je všechno. Herci, maskér, osvětlovači... Ale která řeka tam hraje, to se nedozvíš.“

„Na co by ti to bylo?“ vrtěl hlavou Vráta. „Určitě je moc daleko.“

„Samozřejmě že je daleko. Kde jinde?“

Dva kluci, sedící na břehu titěrného potoka, se odmlčeli. Menší klidný Vratislav sbíral kamínky a střefoval se do mírného proudu. Chroustovka mu zřejmě stačila. Ale Jakub, který byl odjakživa hrrr, kde ten už byl! Klestil si cestu pralesem, po skalnatém srázu se spouštěl k nezkrotné řece a probíjel se jejím proudem na druhý břeh.

„To by bylo,“ vzdychl, když se od dravého živlu přenesl zpátky k potoku, který tekł Chroustovem. „Ale – k tomu bych potřeboval... Hádej co!“

Vrhač oblázků pokrčil rameny. Znal však Kubu, bude naléhat. Proto nazdařbůh plácl:

„Co já vím – motorku?“

„Kdepak. Prachy, strašně moc peněz.“

Opět neuhodl.

„Už vím,“ vyhrkl, „delší prázdniny.“

„Zase vedle jako jedle,“ posmíval se Jakub.

„Už mě to nebaví,“ mračil se Vráťa. „No, vymáčkni se, co bys potřeboval?“

„Rodiče, jiný rodiče. Naši se mě bojí někam pustit. Copak to neznáš?“

Vratislav pochopitelně kývl.

„Vidíš, jsme na tom stejně. Je vidět, že jsme příbuzní.“

Jakubův bratranec neodpověděl.

„A tak se letos dostanu nanejvýš do Prosíčka,“ povzdechl si Kuba, ale vzápětí svařtil čelo. „Teď mě napadá – proč vy tam nejezdíte?“

„Kam?“

„Do Prosíčka, k pradědečkovi.“

„Ses zbláznil? Copak nějakýho mám?“

„To se ví, když ho mám já. Ostatní bratrance na sjezdu jsou.“

„Na jakém sjezdu?“

„Tahle setkání vymyslel pradědeček. Jednou za tři roky se u něho sejdem. Vždycky v létě, když je u nich pouť. No a před pár dny jsme právě dostali pozvánku. Vy ne?“

Vráťa jen nechápavě poslouchal.

„Pouť je v červenci, na svatou Annu. To bys koukal, co se v Prosíčku sejde příbuzných. Je nás tolik, že spíme ve stodole na seně. Pradědeček má totiž velikánskou chalupu, vypadá jako tvrz.“

„Tak prosím,“ zamumlal Vráťa, „přece jen někam jezdíš.“

„Ale s rodiči, mezi samé strejčky. Víš, co je tam Tesárků?“

„Pradědeček je taky Tesárek?“

„Samozřejmě.“

„Ale my nejsme Tesárkovi.“

„To nevádí, pradědeček měl přece i dcery. Proto se příbuzní jmenují všelijak.“

„Ale Antošovi mezi nimi nejsou.“

„To ne,“ řekl Kuba, ale hned se zarazil. „Vlastně nevím, vůbec se v příbuzenstvu nevyznám.“

„Já taky ne. O pradědečkovi slyším v životě poprvé. A kde je vlastně to Prosíčko?“

Kuba mávl kamsi k severu.

„Skoro v Jizerských horách. Je tam hezky – kopce, lesy, skály. Ale těch tetiček a bráchanců! Já bych radši někam sám, daleko.“

„Mě bys nevzal?“

„Tebe jo,“ kývl Jakub Tesárek, „tebe bych vlastně měl vzít i do Prosíčka. Vážně, měl bys jet. Vždyť seš bratranec.“

„A co naši? Taky by měli jet?“

„Aha,“ zarazil se Kuba, „vidíš, rodiče se nám pořád do všeho pletou.“

„Mamka by nemohla. Však víš, dvojčata dají práci.“

„Pradědeček Kristián by určitě chtěl, abyste přijeli všichni.“

„On se jmenuje Kristián?“ ozval se pobaveně bratranec.

„Jo, jako jeho předkové. Tohle jméno je v našem rodě snad odjakživa, určitě několik století. Nejstarší Tesárek v rodině byl vždycky Kristián. Jeden z nich kdysi vynalezl nový způsob barvení skla. Barvy se krásně třpytily a sklu se říkalo kristiánské. Tesárkové totiž byli skláři. Ale teď už ne, už nejsou ani skláři, ani Kristiáni. Děda je Antonín a táta Václav.“

„A ty seš Kuba,“ zasmál se bratranec Vratislav Antoš.

„Pradědeček Kristián taky něco vynalezl,“ vzpomněl si jeho pravnuček. „Představ si – vyrobil perpetuum mobile.“

„Nepovídej, to se nikomu nepodařilo.“

„Jemu ano. Možná ne docela, ale vynález to byl. Počkej, nějak se mu říkalo... Aha – klikostroj.“

„Ted seš vedle jako jedle ty,“ rozhořčil se Vráťa. „Správný perpetuák nemá kliku. Nepotřebuje ji.“

Kuba na okamžik zaváhal, ale vzdát se nechtěl.

„Copak víš, o jakou kliku jde? Nejdřív musíš vynález vidět.“

„To bych moc rád,“ ušklíbl se Vráťa.

„Možný to je, máme ho doma.“

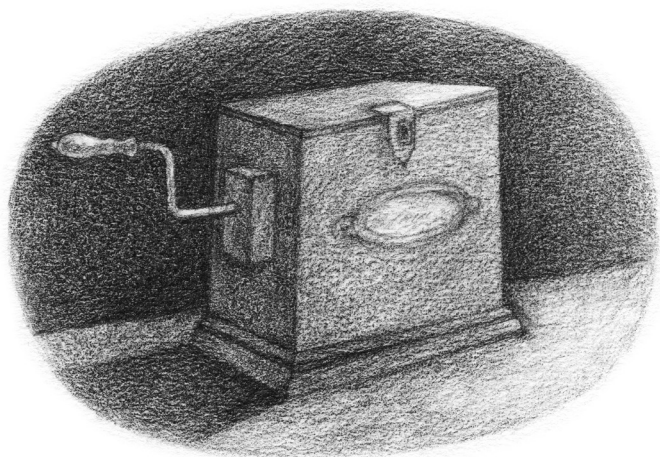
Vráťa Antoš vypouklil oči.

„Fakticky? Proč jsi mi ho nikdy neukázal?“

Jakub zaraženě mlčel. Už dlouho pradědův přístroj neviděl. Kde je? Jak vlastně vypadá? Nedovedl si ho vybavit. Pamatuje se

jen, jak se rodina dohadovala, k čemu „mašinka“ je. Táta se na sjezdu prý dědy ptal, ale on jen mávl rukou. Proč?

„Tak co je?“ netrpělivě ho pobízela Vráta. „Povídej, kde je per-pěťák s klikou?“

„Nemůžu si vzpomenout, ale najdu ho,“ ujišťoval bratranec Jakub. „Nejspíš na půdě. Táta o něm bude vědět, on ho totiž, když byl ještě kluk, od pradědečka Kristiána dostal.“

Zdálo se, že Vráta zapomněl na Chroustovku. Snad ani nevěděl, že v dlani žmoulá oblázek, který už do ní nehodil.

„Kdyby se klikostroj našel,“ řekl přemítavě, „měl by se vzít do Prosíčka, aby...“

Bratranec „hrrr“ ho nenechal domluvit. Vyskočil a křikl:

„To je hotovka! A jedeme tam oba!“

SJEZD TESÁRKŮ

DOMA ZA SKLEM PŘÍBORNÍKU byla zastrčena pradědečkova pozvánka.

Přijedte všichni... pouť bude 26. července... můžete už dřív... nějak se srovnáme... nové seno je pod střechou... žádné kytice, na zahradě toho kvete... hlavně přivezte vnoučata a pravnoučata.

Dole byl poněkud roztřesený podpis – Kristián Tesárek.

Jakub zasunul lístek na původní místo a přitom pohlédl za sklo. Leccos mu tam okamžitě připomnělo Prosíčko. Velkou skleněnou mísu s ornamenty vybrousil pradědeček. Nebo děda? Nemůže však vyloučit ani prapradědu. Zkrátka – jde o výrobek některého Tesárka. Vedle mísy stojí baňatá láhev plná různobarevných korálků, které vyráběly prababička a babička. Jakub je při práci viděl. Roztavené konce barevných skleněných tyčí strkaly do mačkadla a z něho padaly horké korálky s dírkami. Důležitou památkou na sklářské Prosíčko je řada skleniček ze sjezdů. Na každé je vyryté jiné datum a jiný obrázek. Za skleněnými figurkami venkovských muzikantů stojí výrobek, který se malému Kubovi velice líbil. Široká láhev – karafa z průzračného skla. V hrdle vězí zelená zátka a uvnitř láhve na dně sedí stejně zelená žába, pochopitelně ze skla.

Několik výrobků z kraje svých předků má Jakub na polici ve svém pokojíku. Především sovu z barevného skla, jejíž hlava se dá sundat, takže do dutiny sošky ukládá různé maličkosti. Má tam několik cizích mincí, dvě duhové kuličky a pár cínových figurek. Obdobnou zvířecí sošku, jenomže medvěda, dostal Jakubův bratr Pavel, který je teď na vojně.

Čestné místo na policiče nad psacím stolem zaujímá tajuplná černá koule s bílými, různě velikými bublinami. Kuba ji má ze všech skleněných dáreků nejraději. Často se do ní dívá a pomalu jí otáčí. Když je osvětlená, bubliny mění barevné nádechy, jiskří a jakoby ožívají.

Jakub po černé kouli vztáhl ruku, ale hned se napomenul. Musí přece pátrat po vynálezu pradědečka Kristiána. Opustil pokojík a vydal se na půdu. Chodíval tam rád a často. V seně pod okénkem mohl nerušeně číst knížku, z otevřeného vikýře obhlížel značnou část Chroustova a ve dvou truhlách byla spousta zajímavých věcí.

Jednu z nich otevřel. Staré časopisy a učebnice. Pohlednice od nejrůznějších Tesárku, Antošů a dalších příbuzných. Tátovo album známek, vyřazený fotoaparát a odložené hračky. Ne, tady klikostroj nemůže být, obsah téhle truhly dobře zná. Spíš ho najde ve druhé, kde je bývalá mámina paráda a nepotřebné nádoby. Nadzvedl dámský klobouk a prohrábl šatstvo. Nic. Mezi nádobím je zřejmě i nějaký sklářský výrobek z Prosíčka, ale pradědečkův přístroj neviděl. Nepořídil ani ve starodávné almaře s tátovými obleky a rybářským náčiním.

* * *

Když se vrátil dolů, maminka už byla doma. Seděla v „odpočívacím“ křesle a nohy „uběhané za pultem“ měla podložené stoličkou. Její obvyklý čtvrt hodinkový odpočinek Kuba okamžitě využil.

„Dědova mašinka?“ zamyslela se paní Tesárková. „Nevím, nerozmontovali jste ji s Pavlem?“

„Já ne, já určitě ne,“ hájil se Kuba. „Ale jestli Pavel, tak mu to nedaruju!“

Ohned se však ovládl. Ještě musí proniknout do záhad příbuzenských vztahů, které máma dokonale ovládá. Mnohem líp než táta, i když je Tesárek od narození, a dokonce se v Prosíčku narodil.

„Jednu věc nechápu,“ potrásl hlavou. „Jak je možné, že Vráta nezna pradědečka Kristiána?“

„To ti snadno vysvětlím,“ pousmála se maminka. „Tesárkové a Antošové jsou – vlastně byly – dva naprosto cizí rody. A co je spojilo? Jenom moje maličkost. Já byla za svobodna Antošová a Vráta je syn mého bratra Pepíka. Takže jste bratrance, ale tím veškeré propojení s Tesárky končí. Děda Kristián tedy není a ani nemůže být Vráťovým pradědečkem. Chápeš? Je ti to jasné? Antošové nemají důvod jezdit do Prosíčka. Jedině já, jenom já sama z Antošovy rodiny si tu poctu zasloužím, protože jsem se do slavného Tesárkova rodu přivdala.“

Mámina slova zaznívala sice vzletně, zároveň však pichlavě, ironicky.

„Ale je to bratranec,“ nedal se zviklat Kuba, „do příbuzenstva patří.“

„Do našeho ano, ale do pradědova v Prosíčku? Kdepak!“

„Vždycky píše, aby přijeli všichni příbuzní.“

„To je pravda. Dokonce by mohli přijet, dědečkové by se nezlobili. Ale víš, jak by to u nich vypadalo? Taková manifestace se nesejde ani v Praze na Václaváku. Naštěstí mají lidi rozum.“

„Pradědeček má ale radost, když přijede hodně lidí,“ nedal se Kuba. „Počítá nás, dělá čárky, vyhlašuje rekord...“

„No, letos mu budou čárky chybět. Táta nepojede a já v tom případě taky ne.“

Jakub sebou trhl.

„Co? Cože? Proč?“

„Zeptej se ho. To víš, volejbal! Turnaj v Dřevěnici. Bez Vaška Tesárka by tam nic nefungovalo. Volejbalový svět by se zhroutil!“

Z míry vyvedený Kuba se zatím uklidnil. Jestli táta do Prosíčka nepojede, tak mu vlastně nahrává. Pojede tam on a Vráta. Pokud se však starostlivá rodičovská dvojice nechá přesvědčit, že oba bratrance už mají dost rozumu. Ale – ještě jsou tu Antošovi. Hrome, další přemlouvání, to bude fuška!